

Coś mi wpadło do głowy

Język polski obfituje we frazeologizmy i idiomy z nazwami części ciała. Są one obecne w języku codziennym i bardzo często używane, dlatego warto je znać.

Dzisiaj **przyjrzymy się** bliżej wyrażeniom ze słowem „głowa”.

Wewnątrz głowy znajduje się mózg, czyli **narząd** służący człowiekowi do myślenia. Być może dlatego **istnieje** tak wiele frazeologizmów ze słowem „głowa”, które **odnoszą się** właśnie **do** procesu myślowego.

W dzisiejszym świecie jesteśmy **zabiegani**, ciągle gdzieś się spieszymy i mamy mnóstwo rzeczy na głowie. To znaczy, że mamy wiele spraw do załatwienia, mnóstwo obowiązków, musimy zająć się naprawdę wieloma zadaniami.

W związku z tym powinniśmy być dobrze zorganizowani i działać mądrze, logicznie, czyli z głową. Jeśli robię coś z głową, to znaczy, że nie robię tego **bezmyślnie**. **Wręcz przeciwnie** – działam racjonalnie. Jednak, jak wiemy, czas ucieka bardzo szybko i czasami bywa, że staję na głowie, ale mimo to nie jestem w stanie **wykonać** wszystkich zadań. „Stawać na głowie” oznacza robić wszystko, co można, aby zrealizować to, co się postanowiło. Jeśli jednak uda mi się **wywiązać się ze wszystkich zobowiązań**, mogę **odetchnąć z ulgą** i powiedzieć: „Mam to z głowy!”.

Jeśli na przykład Ewa musiała **odstawić samochód do mechanika** i zrobiła to, nie musi już pamiętać o tym zadaniu – ma je z głowy. W takiej sytuacji możemy też powiedzieć, że Ewa ma już spokojną głowę, czyli nie musi się już o to martwić. Jeśli jednak Ewa nie miała tego dnia czasu, żeby pojechać do mechanika i musi jeszcze o tym pamiętać, to znaczy, że ciągle ma to w głowie. Mogło się też zdarzyć, że Ewa kompletnie zapomniała o odstawieniu samochodu do mechanika, czyli wyleciało jej to z głowy.

Frazeologizmy ze słowem „głowa” **wiążą się** także z kreatywnością. Jeśli na przykład Marek mówi: „Anka, wpadło mi coś do głowy. Może **skoczmy** na kilka dni nad jezioro?”, to znaczy, że ma nowy pomysł. Możemy powiedzieć: coś wpadło mi do głowy albo coś przyszło mi do głowy. To są synonimy. Mówimy też: coś przeleciało mi przez głowę.

Ten zwrot oznacza, że jakaś myśl pojawiła się na krótko, na chwilę.

Niestety Ania ma teraz mnóstwo pracy i **nie może sobie pozwolić na** urlop. Marek o tym wie, ale zupełnie **nie zwraca na to uwagi**. Ania może się zdenerwować na Marka i powiedzieć mu: „Co ci strzeliło do głowy?” albo „Upadłeś na głowę?”. Oba te pytania są potoczne i **zawierają** w sobie **dużą dawkę emocji**. Oznaczają mój negatywny stosunek do pomysłu, który ktoś mi przedstawił, to znaczy chcę powiedzieć: „Co ty wymyśliłeś? To głupi pomysł!”. Ani nie mieści się w głowie, że Marek wpadł na pomysł wyjazdu w tak trudnym dla niej momencie. Nie mieści jej się to w głowie, to znaczy, nie może zrozumieć, jak to możliwe, że on zaproponował urlop, kiedy ona jest bardzo zajęta. Powinien ruszyć głowę, czyli pomyśleć i nie proponować wyjazdu akurat teraz, bo przecież doskonale wie, że wolne to ostatnia rzecz, na którą Ania może sobie w tej chwili pozwolić.

Zostawmy w spokoju Marka i Anię i przeanalizujmy inny przykład: „Filipowi chodzi po głowie, żeby założyć własną firmę”. Jeśli coś „chodzi mi po głowie”, to znaczy, że zastanawiam się nad tym, myślę, czy to zrobić, czy nie. Mam pomysł, który być może zrealizuję, na razie go **rozważam**, analizuję jego różne aspekty. Filip nie podjął jeszcze decyzji, czy otworzy **jednoosobową działalność gospodarczą**, czy też zaproponuje swojemu koledze Bartkowi **założenie spółki**. Wreszcie zdecydował się wybrać drugie rozwiązanie. „Co dwie głowy, to nie jedna!” – pomyślał. To **powiedzenie** oznacza, że dwie głowy, a więc dwie osoby, mogą wygenerować więcej pomysłów, są bardziej kreatywne niż jedna. Filip wie, że sam **nie zdoła** się wszystkim zająć, w dwie osoby będzie łatwiej prowadzić firmę. Nasz bohater ma głowę na karku, czyli jest rozsądnym człowiekiem, realistycznie patrzącym na świat, więc najpierw **zamierza** ustalić wszystkie szczegóły ze swoim potencjalnym **wspólnikiem**, aby nie **popadać w hurraoptymizm**. Bartek ma głowę do interesów, to znaczy potrafi prowadzić biznes, bo ma już dobrze prosperującą działalność gospodarczą. Jeśli zgodzi się na spółkę, razem mają

szansę odnieść sukces.

Przeanalizujmy teraz inną sytuację. Justyna i Mateusz zaręczyli się i planują ślub. Mateusz całkowicie stracił głowę dla swojej wybranki, to znaczy **zakochał się po uszy**, a więc bardzo mocno. Pytanie, czy ten związek ma szansę **przeżyć**? Justyna jest przeciwieństwem Mateusza: chodzi z głową w chmurach, to znaczy mało realistycznie patrzy na życie, z kolei on jest bardzo praktyczny i **twardo stąpa po ziemi**. Rodzice Mateusza nie lubią Justyny i odradzają synowi ślub. Każą mu pójść po rozum do głowy, czyli pomyśleć racjonalnie, logicznie, z sensem – ich zdaniem Justyna nie jest odpowiednią dziewczyną dla niego. Ale cóż, **miłość jest ślepa**... Jeśli Mateusz wbił sobie do głowy, czyli **założył** na sto procent, że Justyna jest miłością jego życia, nikt i nic nie zmusi go do zmiany zdania. Jeśli wbijamy sobie coś do głowy, robimy bardzo mocne, obsesyjne postanowienie i nic nie jest w stanie tego zmienić.

Istnieje jeszcze kilka innych ciekawych frazeologizmów ze słowem „głowa”. Czy znacie powszechnie używany zwrot „zawracać komuś głowę”? Kiedy młodsza siostra ciągle ci **przeszkadza**, bo czegoś od ciebie chce, a ty jesteś zajęty nauką, możesz powiedzieć „Nie zawracaj mi głowy!”. Oznacza to: „Daj mi spokój, **nie męcz mnie**, mam teraz inne rzeczy do zrobienia”. Jeśli jednak ta czynność zajmie ci kilka minut, może korona ci z głowy nie spadnie, jeśli spełnisz prośbę siostry? Zwrot „korona ci z głowy nie spadnie” oznacza, że twój honor i twoja **duma** pozostaną **nienaruszone**, jeśli wykonasz to, o co jesteś proszony. Możesz to zrobić, bo w żaden sposób to ci nie **zaszkodzi**, a komuś może pomóc. Na koniec zostawiłam dwa zwroty związane z głową i alkoholem. Gdy mówię, że mam słabą głowę, oznacza to, że łatwo i szybko **się upijam**, więc nie powinnam pić dużo alkoholu. Jeśli zaś wino uderzyło mi do głowy, to znaczy, że czuję się lekko pijana – nie bardzo, ale właśnie lekko, czyli trochę.

Na dzisiaj to wszystko o frazeologizmach ze słowem „głowa”, ale z pewnością wrócimy jeszcze do nazw części ciała, gdyż jest to bardzo szeroki temat. A już za dwa tygodnie zapraszamy do wysłuchania następnego odcinka naszego podkastu!

Słownictwo:

przyjrzyjmy się – przeanalizujmy

narząd – organ

istnieć – być

odnosić się do + D. – być związanym z

zabiegany – bardzo zajęty, żyjący w ciągłym pośpiechu

bezmysłnie – nie myśląc

wręcz przeciwnie – coś zupełnie innego

wykonywać / wykonać – zrobić, zrealizować

wywiązywać się / wywiązać się ze zobowiązań – wykonać zadania, które do mnie należą, które obiecałam wykonać

odetchnąć z ulgą – poczuć spokój po okresie napięcia, nerwów

odstawić samochód do mechanika – zaprowadzić, oddać samochód do naprawy w warsztacie

wiązać się z + N. (wiąże, wiążesz) – być związanym z, dotyczyć

skoczyć – potocznie: pojechać, pójść

nie móc sobie pozwolić na + B. – tutaj: nie móc czegoś zrobić

nie zwracać uwagi na + B. - nie interesować się czymś, nie zauważać czegoś

zawierać – mieć w środku, mieć w sobie

duża dawka emocji – dużo emocji, uczuć

zostawiać / zostawić w spokoju – przestać się zajmować

rozważać / rozważyć – przemyśleć, zastanowić się nad czymś

jednoosobowa działalność gospodarcza – rodzaj firmy, której właścicielem jest jedna osoba

założenie – otwarcie

spółka – forma prowadzenia działalności gospodarczej, spółka jest osobą prawną

powiedzenie – utarty zwrot, często idiom lub frazeologizm

nie zdoła – nie będzie mógł, nie da rady

- zamierzać – mieć plan, chcieć coś zrobić, planować
- wspólnik – osoba, która razem z kimś prowadzi firmę
- popadać / popaść w + B. – gdy w coś popadam, to znaczy, że ogarnia, zajmuje mnie to całkowicie
- hurraoptymizm – nadmierny, zbyt duży optymizm
- zakochać się po uszy – zakochać się bardzo mocno
- przetrwąć – trwać dalej, być kontynuowanym pomimo trudności, problemów
- twardo stąpa po ziemi – realistycznie patrzy na życie, działa racjonalnie
- odradzać / odradzić – poradzić komuś, żeby czegoś nie robił
- miłość jest ślepa – kiedy kochamy, nie widzimy wad drugiej osoby ani żadnych problemów czy przeszkód
- zakładać / założyć – tutaj: być zdania, że, myśleć, że
- przeszkadzać / przeszkodzić – być problemem, stanąć na drodze
- nie męcz mnie – daj mi spokój
- duma – duża pewność siebie, nieskromność
- nienaruszony – cały, kompletny
- szkodzić / zaszkodzić – mieć negatywny wpływ
- upijać się / upić się – wypić za dużo alkoholu, który oddziałuje na mój stan psychiczny i zmienia moje zachowanie tak, że zachowuję się głupio, nienormalnie

Ćwiczenia

1 Proszę przekształcić podane zdania, używając odpowiednich frazeologizmów ze słowem „głowa”.

1. Natalia robiła wszystko, co w jej mocy, żeby Jacek do niej wrócił.
.....
2. Andrzej myśli o emigracji do Norwegii, ale nie podjął jeszcze decyzji.
.....
3. Moja siostra ma mnóstwo obowiązków – nie tylko pracuje, ale też zajmuje się domem.
.....
4. Staszek wmówił sobie, że na pewno nie zda egzaminu na prawo jazdy i rzeczywiście tak się stało.
.....
5. – Mamo, zrób mi kanapkę!
– Nie przeszkadzaj mi, nie widzisz, że jestem zajęta?
6.

2 Proszę uzupełnić zdania słowem „głowa” w odpowiedniej formie.

1. Dorota, wpadło mi coś do – może otworzymy razem sklep internetowy?
2. Zaliczyłam już wszystkie przedmioty i sesję mam z !
3. Mojemu dziadkowi nie mieści się w, że dzisiaj ludzie tak łatwo komunikują się przez internet.
4. Wczoraj przeleciało mi przez, że powinniśmy pomyśleć o ulokowaniu w banku naszych oszczędności.
5. Zakończyliśmy w spółce wdrażanie nowego systemu i wreszcie mam spokojną, mogę jechać na urlop.
6. Razem zdziałamy więcej – co dwie, to nie jedna!
7. Przestań chodzić z w chmurach i zajmij się wreszcie szukaniem pracy!

Coś mi wpadło do głowy

Odpowiedzi do ćwiczeń

1. Natalia **stawała na głowie**, żeby Jacek do niej wrócił. 2. Andrzejowi **chodzi po głowie** emigracja do Norwegii, ale nie podjął jeszcze decyzji. 3. Moja siostra ma **mnóstwo / mnóstwo rzeczy / mnóstwo spraw na głowie** – nie tylko pracuje, ale też zajmuje się domem. 4. Staszek **wbił sobie do głowy**, że na pewno nie zda egzaminu na prawo jazdy i rzeczywiście tak się stało. 5. – Mamo, zrób mi kanapkę! – **Nie zwracaj mi głowy**, nie widzisz, że jestem zajęta?
2. 1. głowy (dopełniacz), 2. głowy (dopełniacz), 3. głowie (miejscownik), 4. głowę (biernik), 5. głowę (biernik), 6. głowy (mianownik), 7. głową (narzędnik)